

André Ducret (1945) - *Arc en Ciel*

André Ducret is een begrip in en rond de Zwitserse stad Fribourg. Als componist en als dirigent. Kooraanvoerders, waaronder Michel Corboz en Eric Ericson, behoren tot zijn 'inner circle'. Hij dirigeerde formaties uiteenlopend van kinderkoren tot toonaangevende Zwitserse orkesten. Eind jaren tachtig is hij enige tijd koordirigent bij de Italiaans-Zwitserse Radio. Tevens was hij vanaf die tijd een hoog aangeschreven koordirectiedocent.

Als componist won Ducret meerdere prijzen. Een daarvan kreeg hij voor het vierstemmige poëtische koorwerk *Arc en Ciel* (Regenboog). Dat was tijdens de competitie *Rainbow* (Barcelona, 2002-2003). De compositie moest aan een aantal voorwaarden voldoen. Het moest a capella en vierstemmig zijn, maar er moest ook op een eenvoudige wijze een unisono-passage aan toe te voegen zijn. In de regenboog ziet componist/tekstschrijver Ducret een symbolische belofte voor eeuwigdurende vrede.

Ton de Leeuw (1926-1996) - *Prière*

Ton de Leeuw studeerde bij onder meer Henk Badings, Louis Toebosch, Olivier Messiaen en Thomas de Hartmann. Vanuit zijn belangstelling voor niet-westerse muziek studeerde hij bovendien etnomusicologie bij Jaap Kunst in Amsterdam.

De Leeuw overleed op 31 mei 1996 te Parijs. Leerlingen van Ton de Leeuw waren onder anderen Jan Vriend, Daan Manneke, Jos Kunst, Tristan Keuris, Wim de Ruiter, Chiel Meijering, Bernard van Beurden, Margriet Hoenderdos en Guus Jansen.

Prière is gebaseerd op een tekstfragment (in Franse vertaling) uit de Koran. De componist: "Op jonge leeftijd ving ik bij toeval een ver Arabisch station op met mijn radio. Ik reageerde als op een donderslag: scherp drong het tot mijn bewustzijn door dat er op de wereld mensen zijn die anders leven, denken en voelen. Dit te vertalen in muziek, dat heeft sindsdien altijd mijn belangstelling gehad.

Prière

Seigneur,
Je suis le plus petit grain de sable du désert
que féconde la pluie de tes bien-faits.
Je ne mérite pas que tu discernes, un jour,
mes bonnes actions.
Je me suis trop souvent contenté
de m'en remettre à ton indulgence, à ta miséricorde.
Trop souvent je n'ai pas révééré ta puissance
en contemplant une feuille ou une forêt,
la mer, une aurore, un pétale de rose.
Trop souvent je n'ai pas écouté ce que tu disais
dans les grondements du tonnerre,
dans les chants des fontaines,
dans les plaintes des pauvres.
Seigneur.

Le silence de la nuit était pour moi ton silence,
lorsque je souffrais, je ne pensais pas
que d'autres souffraient plus que moi.
Je faisais le bien en pensant que tu me voyais,
je faisais le mal en pensant que tu me voyais pas.
Lorsque j'étais heureux,
je me croyais l'artisan de ma félicité.
Je me suis permis de te regarder,
je me suis permis de te parler.
Seigneur.
J'ai osé discuter sur le bien,
j'ai osé discuter sur le mal,
sur la vie, sur la mort.
J'ai osé interpréter tes paroles.
J'ai osé lever la tête
dans l'ouragan de tes révélations.
Seigneur, qui fais germer les graines!
Seigneur, qui détruis les moissons!
Seigneur du soleil des batailles et de la lune paisible!
Seigneur de la colombe et du lion,
du brin d'herbe et du cèdre,
de la mousse et du marbre.
Seigneur des oasis et des déserts!
Seigneur, qui as renversé les palais de Babylone.
Seigneur, qui procures une tente au nomade.
Seigneur, qui nous a donné le jour et la nuit,
l'eau et le pain, espoir et le sommeil!
Seigneur de la vie, de la mort, de la résurrection,
je me prosterne devant ta majesté!
Je m'anéantis devant ta puissance.
Je ne sais plus que j'existe,
quand j'ai prononcé ton nom.

Gebed

Heer,
Ik ben het kleinste zandkorreltje van de woestijn,
vruchtbaar gemaakt door uw zegen-regen.
Ik verdien het niet dat u eens
mijn goede daden zult beoordelen.
Ik heb mij te vaak in gemakzucht verlaten
op uw toegeeflijkheid, op uw genade.
Te vaak heb ik uw macht niet geëerbiedigd
bij het beschouwen van een blad of een woud,
de zee, een ochtendgloren, een rozenblaadje.
Te vaak heb ik niet geluisterd naar uw stem
in het rommelen van de donder,
in het zingen van de bronnen,

in het weeklagen der armen.

Heer.

De stilte van de nacht was voor mij uw stilte,

toen ik leed dacht ik er niet aan

dat anderen meer moesten lijden dan ik.

Ik deed het goede in de veronderstelling dat u mij zag,

ik deed het slechte ervan uitgaande dat u mij niet zag.

Toen ik gelukkig was,

dacht ik dat ik mijn eigen geluk gesmeed had.

Ik stond mijzelf toe u te zien,

ik stond mijzelf toe tot u te spreken.

Heer.

Ik heb het gewaagd om te twisten over het goede,

Ik heb het gewaagd om te twisten over het kwaad,

over het leven en over de dood.

Ik heb uw woord durven verklaren.

Ik heb mijn hoofd durven opheffen

in de orkaan van uw openbaringen.

Heer, die het graan doet kiemen!

Heer, die de oogsten verwoest!

Heer van de zon bij veldslagen en van de vredige maan!

Heer van de duif en van de leeuw,

van het grassprietje en van de ceder,

van het mos en van het marmer.

Heer van de oases en van de woestijnen!

Heer, die de paleizen van Babylon omver heeft geworpen.

Heer, die de nomade een tent verschaft.

Heer, die ons dag en nacht gegeven heeft,

water en brood, de hoop en de slaap!

Heer van het leven, van de dood, van de opstanding,

ik kniel neer voor uw verhevenheid!

Ik buig me in het stof voor uw macht.

Ik weet niets meer, dan dat ik besta,

als ik uw naam heb uitgesproken.

Jean Sibelius (1865-1957) - *Rakastava: Den älskande*

Jean Sibelius was een Fins componist, muziekpedagoog en dirigent. Hij was niet alleen de bekendste Finse componist, maar wordt ook beschouwd als de componist die de Finse identiteit het meest karakteriseert.

Zijn bekendste werken zijn Finlandia, Valse Triste, het vioolconcert, de Karelia-suite en de Zwaan van Tuonela (een deel uit zijn Lemminkäinen-suite), maar hij schreef veel meer: zeven symfonieën, meer dan honderd liederen en geestelijke muziek. Sibelius liet zich sterk inspireren door de Kalevala, het Finse nationale epos, bijvoorbeeld in zijn koorsymfonie

Kullervo. Ook verwerkte hij, geheel in de geest van het karelianisme, elementen van traditionele muziek uit Karelië in zijn werken.

Rakastava (De minnaar) is een nagenoeg vergeten werk van Sibelius. Het is poëtisch en vertederend. Zeker geldt dat voor het eerste deel van dit driedelige werk waarvan maar liefst drie versies bestaan. De laatste versie schreef Sibelius voor a capella koor. Titel van het eerste deel: Den älskande (De geliefden). Het donkere openingsthema verraadt de Scandinavische roots van dit werk. Sibelius schreef overigens net zo makkelijk in het Fins als – zoals hier – in het Zweeds.

Jan Håkan Åberg (1916-2012) – *I himmelen*

Jan Håkan Åberg was een Zweeds organist en componist. Als organist was hij verbonden aan de kathedraal van Härnösand. Enkele van zijn werken zijn opgenomen in het Zweedse Boek der Psalmen.

I himmelen

I himmelen, i himmelen, där herren gud själv bor
hur härlig bliver sällheten, hur utsägligt stor
Där ansikte mot ansikte jag
evigt, evigt gud får se, se herren sebaot

I himmelen, i himmelen, vad klarhet, hög och ren
Ej själva solen liknar den uti sitt middagssken
Den sol som aldrig nedergår
och evigt oförmörkad står, är herren sebaot

I himmelen, i himmelen, vad sälla utan tal
Av änglarna och helgonen vad glans i ärans sal
Min själ skall bliva dessa lik
av evighetens skatter rik, hos herren sebaot
I himmelen, i himmelen, man inga tårar ser
Ej döden ej förgängelsen där skola härja mer
Där skänkes fröjd och härlighet
och frid och oförgänglighet av herren sebaot

I himmelen, i himmelen, en sällhet du berett

som intet öra hörde än och intet öga sett
ej njuten av ett dödligt bröst
ej sjungen av en dödligs röst, o herre sebaot

Zweedse Boek der Psalmen, Psalm 169

In heav'n above

In heav'n above, in heav'n above,
where God our Father dwells;
how boundless there the blessedness!
no tongue its greatness tells.
There face to face, and full and free,
the everliving God we see,
our God, the Lord of hosts!

In heav'n above, in heav'n above,
what glory deep and bright!
The splendour of the noonday sun
grows pale before its light.
The mighty sun that goes not down,
before whose face clouds never frown,
is God, the Lord of hosts!

In heav'n above, in heav'n above,
no tears of pain are shed,
for nothing there can fade or die;
life's fullness round is spread,
and like an ocean, joy o'erflows,
and with immortal mercy glows
our God, the Lord of hosts!

In heav'n above, in heav'n above,
God has a joy prepared,
which mortal ear has never heard,
nor mortal vision shared,
which never entered mortal thought,
in mortal dreams was never sought,
O God, the Lord of hosts!

Sir John Stainer (1840-1901) – *God so loved the world*

In 1872 volgde John Stainer zijn leermeester John Goss (1800-1880) op als organist van St. Paul's Cathedral, waardoor hij terugkwam in de kerk waar hij als koorknaap was begonnen.

In 1889 werd hij hoogleraar in de muziek aan Universiteit van Oxford. Hij leidde onderzoek naar vroege muziek, met name het werk van Guillaume Dufay, toen amper bekend. In 1866 was hij oprichter van de Oxford Philharmonic Society. In 1876 werd hij organist en in 1881 directeur van de National Training School of Music. Als dankbetuiging voor zijn bijdrage aan de Britse muziek werd hij in 1888 geridderd door koningin Victoria en sindsdien mag hij als sir benoemd worden.

Stainer schreef veel kerkmuziek, waaronder *The Sevenfold Amen*, vele hymnen en het oratorium *The Crucifixion* (1887), waaruit *God so loved the world* afkomstig is. Zijn composities verloren na zijn dood veel aanzien. *The Crucifixion* is een van de weinige stukken die nog worden uitgevoerd. Met name in Engeland in de lijdensweek. Ook in Nederland behoort het tot het repertoire van verschillende koren.

God so loved the world that He gave His only begotten Son,
That whosoever believeth in Him should not perish,
But have everlasting life.
For God sent not His Son into the world to condemn the world,
But that the world through Him might be saved.

(Geïnspireerd op Johannes 3: 16, 17)

David Alan-Nihil (geb. ?) – *Pax in caelo*

In 2008 sloot David Alan-Nihil een contract met filmmaker Luc Besson voor het realiseren van audiovisuele projecten. Verder componeert Alan-Nihil religieuze werken die te horen zijn op festivals, waaronder die in Marseille, op Mont St. Michel, in Edinburgh en in talrijke Parijse kerken. Hij schreef ook *Un Opéra Sacré: Thérèse, L'Universelle*.

De titel *Pax in caelo* (Vrede in de hemel) verwijst naar een Gregoriaans gezang in de Ambrosiaanse (katholieke) kerk.

Knut Nystedt (1915-2014) – *I will praise Thee, O Lord*

Nystedt studeerde in de 30er jaren orgel, compositie en orkestdirectie. Na de Tweede Wereldoorlog studeerde hij verder bij Aaron Copland en Ernest White. Van 1946 tot 1982 was hij organist aan de Thorshov kerk te Oslo en van 1964 tot 1985 professor vooroordirectie aan de Universiteit van Oslo. Van 1950 tot 1990 was hij eveneens dirigent van het vocaal-ensemble *Det norske solistkor* en van 1964 tot 1985 van de *Schola Cantorum* van de Universiteit van Oslo.

Met *Det norske solistkor* reisde hij niet uitsluitend in Noorwegen maar ook in Duitsland, Frankrijk en drie keer naar de Verenigde Staten van Amerika. Een bezoek aan Japan, Zuid-Korea, Hongkong en Thailand in 1978 werd gevolgd door concerten in China (1982) en Israël (1984 en 1988).

Zijn muzikale stijl is kleurrijk en tegelijkertijd zeer genuanceerd. Indrukwekkend is zijn belijdenis tot de oervorm van de kunstzang, maar zijn wortels liggen in het Gregoriaans. Zijn werken worden over de hele wereld uitgevoerd.

I will praise Thee, O Lord (uit: Three Motets)

I will praise Thee, o Lord, I with my heart;

I will show forth all thy marv'ulous works.

I will be glad and rejoice in thee: I will sing praise to thy name, o thou most High!

I will give thanks to You, o Lord my God, with all my heart, and will glorify Your name forever.

Hans Leenders (1971) – *Hoc est praeceptum meum*

Gegevens over Hans Leenders vindt u elders in dit programmaboekje

Dit koorwerk is gebaseerd op de evangelietekst *Johannes 15:12* over de wijnstok en de ranken.

“Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals ik jullie heb liefgehad”

Maurice Duruflé (1902-1986) – *Ubi caritas*

Maurice Duruflé was een Frans organist en componist. Zijn oeuvre bestaat uit werken voor orgel, koor, orkest en uit kamermuziek. Zijn bekendste werk is het *Requiem* (opus 9) uit 1947.

Het gepubliceerde oeuvre van Duruflé is niet groot; hij was niet snel tevreden en bleef lang aan zijn composities schaven waardoor hij in de voetsporen staat van zijn leraar Paul Dukas. De gregoriaanse gezangen, die hij veel had gezongen in de jaren op de koorschool in Rouen, waren een belangrijke inspiratiebron voor zijn muziek. Dit blijkt onder meer uit het veelvuldig gebruik van middeleeuwse modi, waarin met name het gebruik van de frygische modus opvalt. Voor zijn requiem nam Duruflé de gregoriaanse dodenmis als uitgangspunt, terwijl hij de opzet van het requiem van Fauré overnam, evenals het optimisme tegenover de dood dat uit diens werk blijkt. Duruflés muziek herinnert ook aan het impressionisme. Zijn composities worden gekenmerkt door orde, helderheid en duidelijke

vormgeving en getuigen van grote bewogenheid en veel poëzie. Hij zocht naar het bovenaardse en droeg dit uit en over in zijn muziek en lessen.

Ubi caritas

Ubi caritas et amor, Deus ibi est.
Congregavit nos in unum Christi amor.
Exsultemus et in ipso jucundemur.
Timeamus et amemus Deum vivum.
Et ex corde diligamus sincero.

Ubi caritas

Waar liefde is, daar is God.
De liefde van Christus heeft ons verenigd.
Laat ons juichen en blij zijn in Hem.
Laat ons de levende God vrezen
en met een oprecht hart liefhebben.

Heinrich Schütz (1585-1672) - *Also hat Gott die Welt geliebt* en *Verleih uns Frieden genädlich*

Heinrich Schütz was een Duitse componist, ensembleleider en, van origine, organist. Op het gebied van met name kerkmuziek wordt hij beschouwd als de belangrijkste luthers-protestantse componist voor Johann Sebastian Bach.

Schütz schrijft in die tijd veel meerkorige (tot meer dan 20 stemmen) vocale concerten gebaseerd op psalmteksten. Dit is zijn eerste bijdrage aan het genre van de geestelijke muziek. Het was niet eenvoudig om dit over te brengen op het Duits. Schütz heeft zich vaak geconcentreerd op religieuze muziek.

Also hat Gott die Welt geliebt – motet uit 1648 (Geistliche Chormusik)

Also hat Gott die Welt geliebt,
daß er seinen eingebornen Sohn gab,
auf daß alle, die an ihn glauben,
nicht verloren werden,
sondern das ewige Leben haben.

(Johannes 3: 16,17)

Verleih uns Frieden genädlich – motet uit 1648 (Geistliche Chormusik)

Verleih uns Frieden genädiglich,

Herr Gott, zu unsern Zeiten.
Es ist doch ja kein ander nicht,
der für uns könnte streiten,
denn du, unser Gott, alleine.

(Martin Luther)

Jacobus Gallus (1550-1591) - *Hoc est praeceptum meum* en *Diffusa est gratia*

Gallus componeerde zestien missen, 374 motetten en 100 madrigalen. Zijn zesdelige *Opus musicum* uit 1577 bevat een aantal motetten ten behoeve van de liturgie voor feestdagen en de liturgie door het jaar. Zijn *O magnum mysterium* werd in 1586 gedrukt en bevat motetten vanaf de advent tot aan de derde zondag voor de vastentijd. Het zijn achtstemmige werken die Venetiaanse invloed verraden, onder andere vanwege de gebruikte coro spezzato techniek: een dubbelkoor wordt hierin verdeeld in twee groepen.

Behalve de strenge polyfonie nemen de kleurige Venetiaanse koorstijl en moderneharmoniek een grote plaats in zijn werken in. Inspiratie putte Gallus uit het werk van de Vlaming Orlando di Lasso, de Zwitser Ludwig Senfl en de Duitser Jobst von Brandt. Er is eveneens een werk bewaard dat een bewerking van een compositie van de Fransman Thomas Crecquillon is.

Hoc est praeceptum meum

Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals ik jullie heb liefgehad.

(Johannes 15: 12. zie ook de compositie van Hans Leenders)

Diffusa est gratia

Diffusa est gratia in labiis tuis :
propter ea benedixit te Deus in
aeternum.

Deze tekst maakt deel uit van de mis opgedragen tijdens de viering van Maria Lichtmis en maakt ook deel uit van de Mis voor maria, Moeder van God, op 1 januari.

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847) - *Herr, nun lässest du deiner Diener in Friede fahren*

Deze Duitse componist was een vooraanstaand vertegenwoordiger van de Romantiek. Hij was organist, pianist en componist en stichter van het eerste conservatorium in Duitsland. Een van zijn vele 'takken van sport' was het componeren van religieuze koorwerken. Daaronder valt ook *Nunc dimittis* (*Herr, nun lässest du deiner Diener in Friede fahren*), ook bekend als *Lobgesang des Simeon* of *Canticum Simeonis*. Het is een van de drie lofgezangen uit het Evangelie van Lukas.

Herr, nun lässest du deiner Diener in Friede fahren

Herr, nun läßt du deinen Diener in Frieden fahren,
wie du gesagt hast;